

Y

PO

GRA

PHIE

T

Tipografija
Priročnik tipografskega oblikovanja

Tipografija
Priručnik tipografskog oblikovanja

Typographie
Ein Gestaltungslehrbuch

Uvod 5
Pisanje in tiskanje 21
Namen in oblika 33
Oblika in protioblika 51
Tiskarski postopki 63
Členitve 81
Geometrično, optično in organsko 93
Razmerja 107
Pika, črta, ploskev 117
Nasprotja 131
Sivine 143
Barva 157
Enotnost besedila in oblike 167
Ritem 185
Spontanost in naključje 199
Celostno oblikovanje 213
Variacije 231
Gibanje 249
Črke in slike 261

Uvod 5
Pismo i tisak 21
Funkcija i forma 33
Forma i antifoma 51
Tiskarske tehnike 63
Razdioba 81
Geometrijsko, optičko i organsko 93
Proporcije 107
Točka, crta, ploha 117
Kontrasti 131
Tonovi sivog 143
Boja 157
Jedinstvo teksta i forme 167
Ritam 185
Spontanost i slučajnost 199
Integralno oblikovanje 213
Varijacije 231
Gibanje 249
Pismo i ilustracija 261

Einleitung 5
Schreiben und Drucken 21
Funktion und Form 33
Form und Gegenform 51
Technik der Typographie 63
Gliederungen 81
Geometrisches, Optisches und Organisches 93
Proportionen 107
Punkt, Linie, Fläche 117
Kontraste 131
Grauwerte 143
Farbe 157
Einheit von Text und Form 167
Rhythmus 185
Spontaneität und Zufall 199
Durchgestaltung 213
Variationen 231
Kinetik 249
Schrift und Bild 261

Avtor te knjige poučuje tipografsko oblikovanje na strokovnih šolah že petindvajset let. Priloge v knjigi je naredil sam ali pa so to dela njegovih učencev. V knjigi ni nezmotljivih napotkov in tudi ne za zmeraj veljavnih pravil.

Naslov »Priročnik tipografskega oblikovanja« je bil izbran zaradi mnogih tehnoloških postopkov in oblikovalskih vprašanj, ki jih postavlja tipografija. Vsak tipograf je oblikovalec.

Sredi poplave hipotez o sodobni umetnosti se zdi, kot bi bilo dobro oblikovanje nekaj samo po sebi umevna. Toda le na videz, kajti zavoljo ne-strokovnosti in hlastanja za modernističnim vtisom vlada v oblikovanju velika zmeda. Še tako optimističen pogled na dobro oblikovanje razkriva, da bo potrebno še mnogo dela, preden se bodo oblikovalska spoznanja utrdila, izpopolnila in postala del vsakdanjosti.

Dve stvari sta pri delu tipografskega oblikovalca še posebej pomembni: upoštevati mora dosežanje izkušnje in spremljati novosti. Zadovoljstvo z doseženim se kaj rado prevrže v zaostajanje. Da ne bi tipografsko oblikovanje obstalo na mestu, je treba nenehno iskati nove načine in rešitve, tipografske delavnice pa morajo postati raziskovalni in preizkusni laboratoriji. Zmeraj je treba težiti k svežim in živim stvaritvam, dvomi in negotovosti pa so dobra osnova zoper lagodnost in vsakdanjo rutino.

Tipograf dela z odmerjenimi in skupimi sredstvi ter po zahtevah postavljenih nalog. Prav to je mogoče največji čar tega ustvarjanja in knjiga to še posebej poudarja. Pokazati želi na stroge in vrojene zakone v tipografski umetnosti, tej najmočnejši ustvarjalni vidne podobe sodobnega sveta.

V knjigi ni primerov, ki bi bili zasnovani na trenutnih modnih muhah v oblikovanju, bralec in prihodnost naj ocenita pravilnost pisateljevega ravnanja.

Pisac ove knjige predaje tipografiju posljednjih 25 godina. Primjeri dati u knjizi su djelo njegovo ili njegovih učenika. Namjera knjige nije da postavi nepogrešive recepte, ni da kaže zadnju riječ o ovoj materiji.

Naslov knjige, »Priručnik tipografskog oblikovanja« je proizvod nužnosti, jer je tipografija kao dio tehničkog procesa sinonim za oblikovanje.

Današnjica usvaja postulat »moderno — dobro«, kao da je dobro oblikovanje samo po sebi razumljivo. Varljive pojave pseudoumjetničkog i izvještačenog, pod nazivom modernog i suvremenog, prouzrokuju česte zabune. Čak i optimistički gledano, ostaje još velik dio posla do konačnog pročišćenja i urednosti materije i znanja koje smo usvojili.

Rad tipografa objedinjuje dva vida posla: prihvaćanje već stečenog znanja i spremnost za prihvaćanje novog. Zadovoljstvo nad postignutim vrlo se često pretvori u samozadovoljstvo. To je razlog zbog kojeg tipografski rad mora u sebi sadržavati uvijek težnju za istraživanjem i postignutog, ako ne želimo da okošta i ostane na nivou već davno shvaćenih činjenica. Ne smijemo odustati od odlučne namjere da u svakom djelu damo odraz duha vremena; sumnja i nemir nezadovoljstva postignutim, dobri su podsticaji protiv linije manjeg otpora.

Namjera ove knjige je da objasni tipografu da je možda baš ograničenje sredstava kojima se služi, i ciljeva koje želi dosegnuti, ono što čini sjajnim njegovo umijeće. Pri tom postoji nada da će knjiga uspjeti izložiti i sumirati one, tako bitne zakonitosti tipografske umjetnosti, koje su osnova utjecaja na vizualni medij današnjice.

Čitaocu i budućnosti je ostavljeno da odluče da li je autor uspio u izbjegavanju pomodnog i kratkotrajno vrijednog u svom tekstu i primjerima.

Der Verfasser dieses Buches ist seit fünfundzwanzig Jahren Fachlehrer für Typographie. Die gezeigten Arbeiten stammen von ihm selber oder sind von seinen Schülern während des Unterrichtes erstellt worden. Das Buch will weder unfehlbare Rezepte vermitteln, noch erhebt es Anspruch auf endgültige Aussagen.

»Gestaltungslehrbuch« heißt das Buch, weil die Typographie mit ihren technischen Vorgängen sich nicht von den Fragen der Gestaltung trennen läßt. Die kleinste technische Manipulation in der Typographie wird zur formalen Aussage. Es gibt keinen Typographen, der nicht gestaltet.

Unsere Zeit kennt viele Postulate der Moderne, und es hat den Anschein, als ob die Fragen guter Formgebung zur Selbstverständlichkeit geworden seien. Doch der Schein trügt, denn handwerkliche Verlotterung und modernistisches Gehabe in zeitgemäßer Verkleidung verursachen nicht geringe Verwirrung. Auch bei optimistischer Beurteilung muß man feststellen, daß noch viel Arbeit geleistet werden muß, um die gewonnenen Erkenntnisse durchzusetzen und zu verfeinern.

Zwei Voraussetzungen gehören zur Arbeit in der Typographie: Berücksichtigung der erreichten Erkenntnisse und ein offener Sinn für neue Aspekte. Bekanntlich verleiten erreichte Positionen zur Selbstzufriedenheit. Die Ausbildung in experimenteller Typographie, in der die Werkstatt zum Laboratorium und zur Versuchsstätte wird, ist deshalb nötiger denn je, wenn die Typographie nicht an längst erkannten Grundsätzen erstarren soll. Der Wille, lebendige und zeitnahe Arbeit zu leisten, darf nie erlahmen; Zweifel und Unruhe sind gute Grundlagen gegen das Abgleiten auf den bequemeren Weg des geringsten Widerstandes.

Dieses Buch verfolgt die Absicht, dem Typographen zu zeigen, daß das Faszinierende seines Handwerks vielleicht gerade in der Beschränkung der Mittel und in der Zweckgebundenheit liegt. Das Buch möchte die eigengesetzliche Kraft der Typographie sichtbar machen, die zu einem großen Teil das optische Bild unserer Zeit mit bestimmt.

Ob es dem Verfasser gelungen ist, das allzu Modische und die Launen des Tages aus Zeilen und Beispielen zu verbannen, das mag der Leser beurteilen, und die Zukunft wird entscheiden.